

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 687/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III č. k. 3 T 90/2018 z 28. júna 2019 a rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 To 65/2019 z 8. januára 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 11. novembra 2021 namieta porušenie jeho bližšie nešpecifikovaných práv garantovaných Trestným zákonom v znení účinnom v rozhodnom období a Trestným poriadkom v znení účinnom v rozhodnom období rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia, vo vzťahu k čomu uvádza, že bol nespravodlivo odsúdený. V konkrétnostiach poukazuje na to, že na okresnom súde, ako aj krajskom súde „žiadal o prekvalifikovanie právneho posúdenia“, keďže „bol použitý § 155 ods. 1; ods. 2 Trestného zákona, ale mal byť správne použité § 156 ods. 1 ods. 2 Trestného zákona“ z dôvodu, že doba práceneschopnosti jeho manželky neprevyšovala štyridsať dní, čo malo vyplývať z ním označeného znaleckého posudku, pričom predmetnú argumentáciu súdy nevzali do úvahy. V nadväznosti na uvedené požiadal o ustanovenie právneho zástupcu na účel podania ústavnej sťažnosti.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 T 90/2018 z 28. júna 2019 (ďalej aj „napadnutý rozsudok okresného súdu“) uznaný za vinného zo spáchania zločinu ublíženie na zdraví v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona k § 155 ods. 1 a 2 písm. b) Trestného zákona,

za čo mu bol podľa § 155 ods. 2 a § 38 ods. 2 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody v trvaní piatich rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona bol sťažovateľ zaradený na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia a podľa § 73 ods. 1 a 2 písm. c) a § 74 ods. 2 Trestného zákona mu bolo uložené ochranné protialkoholické liečenie ambulantnou formou.

3. Sťažovateľ podal proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 2 To 65/2019 z 8. januára 2020 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. e) a ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu. Podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sťažovateľovi uložil podľa § 155 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 2 a § 39 ods. 2 písm. a) a ods. 3 písm. e) Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere štyroch rokov. Zároveň podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona zaradil sťažovateľa na výkon trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

4. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietanie porušenia bližšie nešpecifikovaných ustanovení Trestného zákona a Trestného poriadku, ktoré sťažovateľ namieta z dôvodu, že bol „nespravodlivo odsúdený“.

5. Keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom, nemožno od neho očakávať formálne bezchybné podanie. Ústavný súd nemôže rozumne vyžadovať, aby sťažovatelia právní laici, ktorí sa naň obracajú, namietali v podaniach konkrétne označené články Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) alebo medzinárodných dohovorov spolu so zodpovedajúcou ústavnoprávnou argumentáciou. Minimálnou požiadavkou však musí byť ucelený opis skutkového stavu, prípadne vyjadrenie nespokojnosti s postupom alebo rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktoré podľa sťažovateľa odôvodňuje nutnosť zásahu ústavného súdu. Ústavný súd musí mať možnosť z obsahu podania prinajmenšom posúdiť predstreté okolnosti so zameraním sa na existenciu možných porušení základného práva alebo slobody, aby mohol zvoliť ďalší postup (m. m. IV. ÚS 49/2021).

6. V prípade nedostatkov náležitostí návrhu prichádza do úvahy postup podľa § 56 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o ústavnom súde vyzvaním sťažovateľa na doplnenie odstrániteľných nedostatkov podania. Využitie tohto procesného postupu však nie je obligatórne. Posudzovaný návrh popri odstrániteľných nedostatkoch obsahuje totiž aj neodstrániteľné nedostatky, ako je absencia zrozumiteľného a dostatočne konkrétneho odôvodnenia a vykonateľného petitu (presné vymedzenie toho, čo sťažovateľ žiada).

7. Ústavný súd v okolnostiach prerokovanej veci v záujme hospodárnosti konania upustil od štandardnej výzvy adresovanej sťažovateľovi na odstránenie nedostatkov sťažnosti, keďže dospel k záveru, že ani prípadné odstránenie nedostatkov sťažnosti by zjavne nevedlo k inému rozhodnutiu o nej.

8. Ústavný súd tak uprednostnil materiálny prieskum ústavnej sťažnosti pred bezpodmienečným trvaním na všetkých zákonných náležitostiach (m. m. I. ÚS 268/2022). Vlastnou činnosťou (v súčinnosti s okresným súdom, pozn.) zistil, že sťažovateľ v jeho trestnej veci podal proti napadnutému rozsudku krajského súdu z 8. januára 2020 dovolanie 25. júna 2020, ktoré bolo doplnené jeho obhajcom 23. októbra 2020 a následne doručené na rozhodnutie najvyššiemu súdu 11. decembra 2020. Najvyšší súd o ňom rozhodol uznesením č. k. 5 Tdo 78/2020 zo 4. februára 2021 tak, že ho podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. Predmetné uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 12. marca 2021 a jeho právnomu zástupcovi 19. marca 2021.

9. Sťažovateľ poukazoval na „nespravodlivé odsúdenie“ napadnutým rozsudkom okresného súdu, v nadväznosti na čo ústavný súd s poukazom na čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z tohto princípu vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05). Proti napadnutému rozsudku okresného súdu mal sťažovateľ právo podať odvolanie, čo aj využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu jeho právam mal krajský súd, na základe čoho je vylúčená právomoc ústavného súdu na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto odmietol túto časť ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

10. Vo vzťahu k námietkam smerujúcim proti napadnutému rozsudku krajského súdu ústavný súd uvádza, že jednou zo základných podmienok konania pred ústavným súdom je podanie ústavnej sťažnosti v lehote ustanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde možno ústavnú sťažnosť podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

11. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa je zrejmé, že vyjadruje nesúhlas s posúdením jeho trestnej veci krajským súdom (ktorého rozhodnutie priložil ako prílohu k ústavnej sťažnosti, pozn.). Zo skutočností uvedených v bode 8 tohto uznesenia je zrejmé, že sťažovateľ podal v jeho trestnej veci aj dovolanie (v ktorom uplatnil aj námietku uvádzanú v ústavnej sťažnosti, pozn.), v nadväznosti na čo sa ústavný súd zaoberal zachovaním lehoty podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde. Uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 4. februára 2021 a bolo sťažovateľovi doručené 12. marca 2021 (jeho obhajcovi 19. marca 2021, pozn.). V tom čase začala sťažovateľovi plynúť zákonom ustanovená dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti tak proti uzneseniu najvyššieho súdu (ktoré aktuálne v ústavnej sťažnosti nenamietal, pozn.), ako aj proti jemu predchádzajúcemu napadnutému rozsudku krajského súdu. Sťažovateľ ústavnú sťažnosť adresovanú ústavnému súdu podal prostredníctvom Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Hrnčiarovce nad Parnou až 9. novembra 2021 (doručená ústavnému súdu 11. novembra 2021, pozn.), teda celkom zjavne po uplynutí zákonom stanovenej lehoty dvoch mesiacov na podanie ústavnej sťažnosti proti uzneseniu najvyššieho súdu (ktoré sťažovateľ ani nenamietal, pozn.), ako aj proti napadnutému rozsudku krajského súdu. Ústavnú sťažnosť bolo preto v tejto časti potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

12. Vo vzťahu k žiadosti sťažovateľa o ustanovenie mu právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom je potrebné poznamenať, že ústavný súd môže v zmysle § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde ustanoviť fyzickej osobe alebo právnickej osobe právneho zástupcu (t. j. advokáta), ak taká osoba o to požiada, ak to odôvodňujú jej majetkové pomery a nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Tieto tri predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom musia byť splnené súčasne. Ak hoci len jeden z týchto predpokladov nie je splnený, nemožno právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom ustanoviť (m. m. III. ÚS 265/2014). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že v danej veci nie je daná jeho právomoc, ústavná sťažnosť je oneskorená, neprípustná alebo zjavne neopodstatnená, uvedený záver zároveň znamená, že v danej veci ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, a teda nie je splnený jeden z predpokladov na vyhovie žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Vzhľadom na výsledok posúdenia tejto ústavnej sťažnosti ústavným súdom je evidentné, že išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, teda v danom prípade neboli splnené podmienky na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Z tohto dôvodu ústavný súd tejto žiadosti sťažovateľa (podľa § 37 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nevyhovel (bod 2 výroku uznesenia).

13. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu